

EXAMENREGLEMENT

VMBO-HAVO-VWO
CURSUSJAAR 2023-2024

Zuyderzee Lyceum

Emmeloord-Lemmer

Zuyderzee lyceum ... maakt je trots!

EXAMENREGLEMENT VMBO-HAVO-VWO

Voor leerlingen vmbo 3 en 4; havo 4 en 5; vwo 4, 5 en 6 van het schooljaar 2023-2024

Datum inwerkingtreding: 1 augustus 2023.

Wijzigingen voorbehouden.

Met deze uitgave zijn alle vorige versies vervallen.

Inhoudsopgave Examenreglement:

Begrippenlijst	pagina 3
I Algemene bepalingen	pagina 4
II Toelating	pagina 5
III Schoolexamen	pagina 6
IV Centraal examen	pagina 10
V Onregelmatigheden	pagina 17
VI Overige bepalingen	pagina 19
Bijlage 1: regels m.b.t. inzage in digitaal gemaakte examens	pagina 27
Bijlage 2: voorwaarden voor het judicium cum laude	pagina 28

VariO-Onderwijsgroep

Het stichtingsbestuur,

handelende in zijn hoedanigheid van bevoegd gezag van de scholengemeenschap 'Zuyderzee Lyceum' te Emmeloord en Lemmer;

overwegende,

dat ter uitvoering van artikel 31, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VWO, HAVO, VMBO een examenreglement dient te worden vastgesteld;

gelet op de desbetreffende bepalingen van genoemd Eindexamenbesluit;

BESLUITEN

vast te stellen het volgende

- *) inclusief de wijzigingen:
- per 1 augustus 2023
- REGLEMENT inzake het afnemen van examens aan de Scholengemeenschap 'Zuyderzee Lyceum',
VWO, HAVO Emmeloord en
VMBO te Emmeloord en Lemmer

Begrippenlijst

Bevoegd gezag	De Stichting VariO-onderwijsgroep, statutair vertegenwoordigd door de bestuurder.
Centraal examen (CE)	Het deel van het eindexamen dat volgt, nadat de kandidaat het schoolexamen heeft afgesloten.
CVTE	College voor Toetsen en Examens
Commissie van beroep	De commissie als bedoeld in artikel 5, vierde lid van het Eindexamenbesluit VO, waar de kandidaat in beroep kan gaan tegen een besluit van de locatiedirecteur om een maatregel te treffen bij een geconstateerde onregelmatigheid als bedoeld in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO.
CSPE	Centraal schriftelijk en praktisch examen
Locatiedirecteur	De directeur van de locatie van het Zuiderzee Lyceum waarop dit Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting betrekking heeft.
Eindexamen	Een examen tenminste in het geheel van de voorgeschreven vakken.
Examencommissie	De examencommissie wordt benoemd door het bevoegd gezag en heeft een aantal wettelijk bepaalde taken en bevoegdheden: borgen van de kwaliteit, vaststellen van exameninstrumenten, diplomeren, verlenen vrijstellingen, handelen bij onregelmatigheden, fraude en klachten en het opstellen van een jaarverslag.
Examinator	Degene die is belast met het afnemen van het examen in een vak.
Hij	Onder 'hij' wordt in dit examenreglement tevens verstaan 'zij' of een andere genderspecifieke aanduiding voor een kandidaat.
Herkansing	Het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen.
Kandidaat	De leerling van het Zuiderzee Lyceum die tot het eindexamen is toegelaten.
LOB	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
Profielwerkstuk	Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
Schoolexamen (SE)	Het eerste deel van het eindexamen, dat moet worden afgesloten voordat deel kan worden genomen aan het centraal examen.
Secretaris van het eindexamen	De door de locatiedirecteur uit het personeel van de school aangewezen persoon die samen met de locatiedirecteur verantwoordelijk is voor de organisatie en het goed verloop van het eindexamen.
Toets	Een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten of een praktische opdracht.
Wettelijk vertegenwoordiger	Ingeval van een minderjarige kandidaat, degene(-n) die de ouderlijke macht dan wel de voogdij over de minderjarige uitoefen(-t) (-en) en vertegenwoordigingsbevoegd is (zijn).

I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en, voor zover dat in het examenprogramma bedoeld in artikel 7 van het Eindexamenbesluit VWO, HAVO, VMBO is bepaald, ook uit een centraal examen.

Artikel 2

1. Het bestuur stelt op basis van het raamwerk van de VO-raad een examencommissie in met als opdracht het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over de kwaliteitsborging schoolexaminering.
2. Iedere examenlocatie heeft een eigen examencommissie en een bezwarencommissie.
3. De commissie is verplicht wijzigingen in het examenreglement voor te leggen aan de examinatoren.
4. Examinator: de docent die belast is met het geven van onderwijs in enig jaar waarover het schoolexamen zich uitstrekt is examinator in dat jaar.
5. De examencommissie bestaat uit een oneven aantal leden, tenminste drie (maar bij voorkeur 5) zijnde de examensecretarissen, drie docenten, waaronder (bij voorkeur) een toetsexpert. Bevoegd gezag, (locatie)directeur, leden (G)MR, leerlingen en ouders kunnen geen zitting nemen in de examencommissie.
6. De examencommissie borgt de kwaliteit van schoolexaminering en het afsluitend karakter van het schoolexamen.
7. De examencommissie legt het PTA en examenreglement als voorstel voor aan het bevoegd gezag (bevoegd gezag stelt vast met instemming van de MR).
8. De examencommissie komt frequent bijeen gedurende het schooljaar (1 keer per maand of 1 keer per zes weken).
9. De examencommissie is verantwoordelijk voor toetsing en afsluiting van de bovenbouw. Het toetsbeleid is als addendum toegevoegd.
10. De examencommissie schrijft een jaarlijkse evaluatie over de kwaliteit van het schoolexamen en adviseert bevoegd gezag en directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen; hierbij worden docenten betrokken. De jaarevaluaties worden gedeeld met medewerkers, MR, schoolleiding en bestuur.
11. Op VariO-niveau komen de examensecretarissen tenminste 1 keer per jaar bij elkaar, bij voorkeur in de maand september.
12. De bezwarencommissie die vooraf ingericht wordt, bestaat uit andere leden dan de examencommissie, uitgezonderd de examensecretaris en bestaat uit: 2 docenten, een leerling en eventueel een onafhankelijk locatiedirecteur (zijnde niet de directeur van de locatie). De bezwarencommissie dient objectief en onafhankelijk haar taak te kunnen uitvoeren.

Artikel 3

1. Wanneer een belanghebbende zich over het schoolexamen, om welke reden dan ook, wil wenden tot de examencommissie, dan dient dit schriftelijk te gebeuren.
2. Betreft het een klacht over een gegeven beoordeling, dan dient het bezwaar binnen vier werkbare dagen, zaterdag, zon- en feestdagen en vakanties niet meegerekend, na bekendmaking van het cijfer door de examinerator aan de kandidaat, schriftelijk te worden ingediend.
3. Het indienen van een klacht over een in het kader van het schoolexamen gegeven beoordeling is mogelijk. De examinerator zal over deze beoordeling overleg hebben c.q. hebben gehad met een of meer aan de school verbonden vakcollega's.
4. De examencommissie stelt een onderzoek in, hoort de betrokkenen en neemt een beslissing.
5. De examencommissie neemt haar beslissingen bij gewone meerderheid van stemmen en doet van haar beslissingen schriftelijk en gemotiveerd mededeling aan alle betrokkenen.
6. Als een lid van de examencommissie rechtstreeks is betrokken bij een geschil of kwestie, dan neemt hij geen deel aan de beraadslaging en de besluitvorming over het geschil.
7. Van de beraadslagingen in de examencommissie worden notulen gemaakt.

Artikel 4

Het bepaalde in artikel 3 is van overeenkomstige toepassing in het geval de examencommissie haar werkzaamheden heeft opgedragen aan een bezwarencommissie, met dien verstande dat wanneer een bezwarencommissie een beslissing heeft genomen naar aanleiding van een geschil of kwestie, de belanghebbenden gerechtigd zijn de zaak voor te leggen aan de voorzitter van de examencommissie, die vervolgens een bindende uitspraak doet.

II TOELATING

Artikel 5

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
2. Voor zover het bevoegd gezag dit toestaat, kunnen leerlingen in meer vakken examen afleggen dan het aantal dat in de van toepassing zijnde artikelen van het eindexamenbesluit is voorgeschreven.
3. Kandidaten kunnen maximaal twee keer per afdeling c.q. vakrichting van de school examen afleggen. Dit voor zover geldende beperkte verblijfsduur dat toestaat.
4. Slechts in zeer bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van het bepaalde in het derde lid.

5. Leerlingen die het schoolexamen niet volledig hebben afgerond worden uitgesloten van deelname aan het centraal examen. Op deze regel geldt de volgende uitzondering: de vakken LO en CKV moeten zijn afgesloten uiterlijk een week voordat de uitslag van het centraal examen wordt vastgesteld.
6. Het bevoegd gezag kan een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten, uiterlijk 4 werkdagen voordat het centraal examen in dat vak wordt afgenomen.

III **SCHOOLEXAMEN**

Artikel 6

1. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks voor 1 oktober een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vast. In het programma wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma op het schoolexamen worden getoetst, de verdeling van de examenstof over de toetsen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de verdeling van de toetsen over de jaren waarin schoolexametoetsen worden afgenomen, en ook de regels die aangeven op welke wijze het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
2. Het programma van toetsing en afsluiting wordt door de schoolleiding, op basis van mandaat van het bevoegd gezag, voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en voor de leerlingen en hun ouders staat het gedeeld in Magister.
3. Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en eventueel uit een centraal examen. In het programma van toetsing en afsluiting wordt van elk vak de examenvorm vermeld.
4. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd volgens de voorschriften, opgesteld door de examencommissie. Het examendossier bevat de cijferbeoordeling van mondelinge en/of schriftelijke toetsen, praktische opdrachten en het profielwerkstuk, de beoordeling van handelingsdelen en voor het vmbo-handelingsopdrachten.
5. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo-tl omvat mede een profielwerkstuk, dat betrekking heeft op een of meerdere examenvakken. Het examenvak behoort bij het desbetreffende profieldeel, met dien verstande, dat als het betreft het profiel Cultuur en Maatschappij, tot deze vakken ook worden gerekend Nederlandse taal- en letterkunde en Engelse taal- en letterkunde uit het gemeenschappelijk deel.
6. Het schoolexamen wordt voor het vwo afgenomen in het vierde, vijfde en zesde leerjaar, voor het havo in het vierde en vijfde leerjaar en voor het vmbo in het derde en vierde leerjaar. Het schoolexamen wordt in ieder geval tien werkdagen voor de aanvang van het centraal examen afgesloten.

7. Het eindexamen vwo omvat in elk geval:
 - a. De vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
 - b. De vakken van het profieldeel van één van de profielen, waaronder tevens begrepen een profielkeuzevak en een profielwerkstuk, en een keuzevak uit het vrije deel.
 - c. In afwijking van lid 7 a en b kan het bevoegd gezag de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor vwo bij het eindexamen ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs in het deelvak Lichamelijke Opvoeding, als de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.
 - d. Onder voorwaarden¹⁾ kan het bevoegd gezag vwo-leerlingen ook ontheffing verlenen voor de tweede moderne vreemde taal Frans of Duits.
 - e. De kandidaat kiest in lid 7d genoemde gevallen welk vak of programmaonderdeel voor de leerling in de plaats komt van het onderwijs waarvoor ontheffing is verleend, met dien verstande dat het vervangende onderwijs tenminste 440 uren studielast heeft. Daarbij doet het bevoegd gezag een voorstel voor een andere vervanging.
 - f. De leerling van een school voor vwo, die in het bezit is van het diploma havo is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in de volgende vakken van het gemeenschappelijk deel: Maatschappijleer en Culturele en Kunstzinnige Vorming.
 - g. De cijfers voor de volgende examenvakken c.q. -onderdelen (Maatschappijleer, Culturele en Kunstzinnige vorming en het Profielwerkstuk) worden in een combinatiecijfer ondergebracht dat als zodanig meetelt in de slaag/zakregeling.

8. Het eindexamen havo omvat in elk geval:
 - a. De vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
 - b. De vakken van het profieldeel van één van de profielen, waaronder tevens begrepen een profielkeuzevak en een profielwerkstuk, en een keuzevak uit het vrije deel.
 - c. In afwijking van lid 8a en b kan het bevoegd gezag de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor havo bij het eindexamen ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs in het deelvak Lichamelijke Opvoeding, als de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.
 - d. De cijfers voor de volgende examenvakken c.q. onderdelen (Maatschappijleer, Culturele en Kunstzinnige vorming en het Profielwerkstuk) worden in een combinatiecijfer ondergebracht dat als zodanig meetelt in de slaag/zakregeling.

9. Het eindexamen vmbo-tl omvat in elk geval:
 - a. De vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
 - b. De twee vakken die het profieldeel omvat, waaronder ook begrepen een profielwerkstuk.
 - c. In het vrije deel twee nog niet in het profieldeel gekozen vakken, met dien verstande dat het profieldeel en het vrije deel tezamen ten minste twee vakken omvatten die geen moderne taal zijn.

¹⁾ Deze voorwaarden zijn opgenomen in artikel 26e, vierde lid van het Inrichtingsbesluit WVO:

- a. de leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal;
- b. de leerling heeft een andere moedertaal dan de Nederlandse taal of de Friese taal;
- c. de leerling volgt onderwijs in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding.

10. Het schoolexamen VWO, HAVO en VMBO kent de volgende toetsvormen:
 - schriftelijke-/mondelinge-/elektronische toetsen
 - praktische opdrachten
 - het profielwerkstuk (deelname alleen mogelijk in het examenjaar)
 - handelingsdelen/handelingsopdrachten

11. Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur, na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het aangegeven tijdstip. Dit geldt niet voor mondelinge en luistertoetsen. Leerlingen die bij deze toetsen te laat komen worden niet meer toegelaten.

Artikel 7

1. Het schoolexamen staat niet onder toezicht van door de minister van onderwijs en wetenschappen aan te wijzen gecommiteerden.
2. Voor een vak waarin geen centraal examen afgelegd wordt, bepaalt het bevoegd gezag het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt en het tijdstip waarop het schoolexamen wordt afgesloten.
3. Als een kandidaat in een vak ook een centraal examen aflegt, stelt het bevoegd gezag de kandidaat in de gelegenheid het schoolexamen in het desbetreffende vak af te sluiten voor de aanvang van dat centraal examen.
4. Als een kandidaat door ziekte of een andere gewichtige omstandigheid aan een of meer onderdelen van het schoolexamen niet mee kan doen, stelt hij/zij de gemandateerde schoolleider (ter vervanging van de voorzitter of de desbetreffende secretaris van de eindexamencommissie of, bij toepassing van artikel 4, eerste lid, de bezwarencommissie) hiervan in kennis voor het begin van de desbetreffende zitting van het schoolexamen.
5. De kandidaat krijgt in het geval als bedoeld in het vierde lid de gelegenheid het schoolexamen alsnog af te leggen, waarbij de kandidaat verplicht is van deze mogelijkheid gebruik te maken.
6. De kandidaat kan beperkt gebruik maken van het recht een herkansing te maken voor onderdelen van het schoolexamen. Kandidaten mogen van alle toetsen die zij in de toetsweek maken, er per toetsweek één uitkiezen om te herkansen: er mag dus een herkansing aangevraagd worden per periode. Het hoogst behaalde resultaat telt. In de PTA's is terug te vinden welke onderdelen voor herkansing in aanmerking komen. De mogelijkheid om een toets te herkansen wordt niet meer dan één keer aangeboden.
7. Slechts in bijzondere gevallen kan de examencommissie of de bezwarencommissie afwijken van het bepaalde in het zesde lid.

8. In het geval van doubleren kan in een aantal gevallen een kandidaat een vrijstelling worden verleend voor het volgen van het vak c.q. het deelnemen aan het examen. Vrijstellingen betreffen uitsluitend onderdelen van het schoolexamen en/of het profielwerkstuk.
9. Voor een kandidaat die wordt toegelaten op een moment dat er in dat leerjaar of voorgaande leerjaren reeds toetsen voor het schoolexamen zijn gehouden, stelt de schoolleiding een regeling vast in overleg met de betrokken docent(-en) en de kandidaat. In deze regeling wordt aangegeven welke Schoolexamenstof ingehaald moet worden en hoe dit verwerkt wordt in het totale Schoolexamencijfer. De schoolleiding stelt de secretaris van het Eindexamen hiervan op de hoogte.

Artikel 8

1. Voor aanvang van het centraal examen deelt de schoolleiding, op basis van mandaat van het bevoegd gezag, de kandidaat en ook diens ouders/verzorgers, schriftelijk mede welke cijfers hij/zij heeft behaald voor het schoolexamen in de vakken waarin hij/zij tevens centraal examen zal afleggen.
2. Ook ontvangt de kandidaat alsmede diens ouders/verzorgers een overzicht van de cijfers behaald voor de vakken van het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgelegd en de beoordeling van het profielwerkstuk.
3. In afwijking van het tweede lid worden de vakken LO, kunstvakken inclusief CKV (VMBO), alsmede het profielwerkstuk (VMBO) beoordeeld met 'goed' of 'voldoende.'
4. Eventuele gevolgen bij het overschrijden van de deadlines worden besproken in de examencommissie en vastgesteld door de schoolleiding.

Artikel 9

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10. SE cijfers worden afgerond op 1 decimaal. Bijv. Een 6,24 wordt een 6,2 of een 6,29 wordt een 6,3
2. Als in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. Het schoolexamen kent 2 vormen van beoordelen.
 - Cijfers: schriftelijke, elektronische - en mondelinge toetsen, praktische opdrachten, CKV en het profielwerkstuk
 - Onvoldoende/voldoende/goed: kunstvakken inclusief CKV, LO en het profielwerkstuk (VMBO) als ook het handelingsdeel/handelingsopdracht en het LOB-dossier (VMBO)
4. De wijze van vaststelling van het eindcijfer van het schoolexamen staat aangegeven in de stofomschrijving van het vak in het PTA.

Artikel 10

1. Bij de schoolexametoetsen heeft de kandidaat het recht op inzage van het werk, het cijfer en de wijze waarop het cijfer tot stand is gekomen.
2. De schriftelijke toetsen, gemaakt in het kader van het schoolexamen worden gedurende tenminste zes maanden na vaststelling van het schoolexamencijfer bewaard, ter inzage voor belanghebbende.
3. Na de in het tweede lid genoemde periode vervallen de schriftelijke toetsen aan het bevoegd gezag en worden ze vernietigd.
4. Bewaring van de schriftelijke toetsen, inclusief de vastgestelde schoolexamencijfers als bedoeld in het eerste lid, kunnen voor een aantal nader aan te geven vakken worden vervangen door een door de leerlingen geautoriseerde registratie van de cijfers en een opgave van de test plus het correctiemodel.
5. Mondelinge toetsen in het kader van het schoolexamen worden opgenomen indien één leraar de test afneemt, waarna de opname wordt bewaard tot tenminste zes maanden na het vaststellen van de definitieve eindlijst.

IV CENTRAAL EXAMEN

Artikel 11

1. Het centraal examen wordt afgenomen in het laatste leerjaar.
2. Het centraal examen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede (in school) en het derde tijdvak (staatsexamen).

Regels omtrent het schriftelijk centraal examen vwo, havo en vmbo:

- a. De locatiedirecteur zorgt ervoor, dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.
- b. De locatiedirecteur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het eindexamen wordt uitgeoefend.
- c. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook aangaande de opgaven gedaan.
- d. Een overzicht van hulpmiddelen waarvan het gebruik door de CvTE is toegestaan, zal tijdig aan de leerlingen worden uitgereikt. Pennen, rekenmachines en tekenmateriaal worden door de kandidaten zelf meegebracht; andere hulpmiddelen, zoals woordenboeken, worden door de kandidaat zelf meegenomen, tenzij de school aan de kandidaten heeft gemeld dat woordenboeken door de school beschikbaar worden gesteld.
- e. Tassen, jassen e.d. mogen niet naar het examenlokaal worden meegenomen.
- f. Er mogen geen mobiele devices aanwezig zijn in het examenlokaal.
- g. Zij die bij het examen toezicht hebben gehouden, maken over het verloop een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de secretaris van het eindexamen samen met het gemaakte examenwerk.
- h. Nadat alle kandidaten hun plaats hebben ingenomen, controleert een daartoe aangewezen toezichthouder aan de hand van de op de enveloppe vermelde gegevens omtrent schooltype, vak, datum en tijdstip of de enveloppe de juiste is. Deze en eventueel andere op de enveloppe vermelde gegevens, worden daarna aan de kandidaten

- voorgelezen. Eerst als alle gegevens in orde zijn bevonden, wordt de enveloppe geopend. Het verdient aanbeveling vóór het openen de enveloppe aan de kandidaten te tonen en een van hen de tekst te laten (mee)lezen.
- i. Een toezichthouder controleert of de inhoud van de enveloppe overeenstemt met de gegevens op de enveloppe. Het komt voor dat in dezelfde enveloppe een of meer bij de opgaven behorende bijlagen zijn verpakt.
 - j. Onmiddellijk nadat de enveloppe geopend is, worden de opgaven en de eventueel daarbij behorende bijlage(n) uitgedeeld. Daarbij dient er nauwkeurig op te worden toegezien dat geen andere opgaven dan de bedoelde in handen van de kandidaten komen.
 - k. Tijdens het uitdelen van de opgaven, dient er rust in het examenlokaal te heersen.
 - l. Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het aangegeven tijdstip.
 - m. Kandidaten die meer dan een half uur na de aanvang van de toets aankomen, mogen niet meer deelnemen aan deze toets. Bij een geldige reden, ter beoordeling van de locatiedirecteur, kunnen zij voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige zittingen van het eerste tijdvak dienen zij wel te verschijnen.
 - n. Het werk wordt gemaakt op papier verstrekt door school, tenzij door de commissie belast met de vaststelling van de opgaven, ander papier is verstrekt. Het kladpapier wordt verstrekt door school.
 - o. De kandidaat plaatst aan de bovenkant van het papier zijn examenummer, zijn naam, zijn vak, de naam van zijn lesgevende docent en nummert iedere bladzijde.
 - p. Het meenemen en gebruiken van andere dan door de CvTE toegestane hulpmiddelen is verboden.
 - q. Gedurende het eerste uur van de zitting is het een kandidaat niet toegestaan uit het examenlokaal te vertrekken. Na het verstrijken van het in de vorige zin genoemde tijdvak mag de kandidaat alleen met toestemming van degenen die toezicht houden uit het examenlokaal vertrekken.
 - r. Gedurende het examen is het de kandidaat niet geoorloofd zich, zonder toestemming van degenen die toezicht houden, uit het examenlokaal te verwijderen.
 - s. De locatiedirecteur maakt voor de aanvang van het examen de kandidaten nadrukkelijk opmerkzaam op de voorschriften vastgelegd in de voorgaande leden van dit artikel.
 - t. De kandidaat levert zijn werk in bij een toezichthouder. Deze controleert het werk op naam en nummer, waarna hij de kandidaat toestaat, behoudens het gestelde onder de leden q, u en v, het examenlokaal te verlaten. Na het verlaten van het examenlokaal mag de kandidaat onder geen beding worden toegestaan nog aan het desbetreffende examen te werken.
 - u. Bij examens die de kandidaat heeft afgelegd op de computer wordt het gemaakte werk direct na de zitting uitgeprint en worden alle uitgeprinte bladen door de kandidaat ondertekend.
 - v. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven samen met de eventuele aantekeningen van de kandidaat in het examenlokaal tot het einde van die toets.
 - w. Indien tijdens een zitting een fout in de opgave ontdekt wordt, worden daarover geen mededelingen gedaan. Bij de normering van het werk zal met een fout, zo nodig, rekening worden gehouden.
 - x. Een kwartier voor het einde van de zitting, dient een daartoe aangewezen toezichthouder dit tijdstip aan te geven.
 - y. Aan het einde van de zitting blijven de kandidaten zitten totdat een toezichthouder het sein geeft om het examenlokaal te verlaten.

Gang van zaken tijdens digitale examens

- a. De kandidaten maken het digitaal examen onder toezicht van door de examencoördinator aangewezen leraren. De locatiedirecteur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het eindexamen wordt uitgeoefend.
 - b. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan.
 - c. Een overzicht van hulpmiddelen waarvan het gebruik door de CvTE is toegestaan, zal tijdig aan de leerlingen worden uitgereikt. Pennen, rekenmachines en tekenmateriaal worden door de kandidaten zelf meegebracht; andere hulpmiddelen, zoals woordenboeken, worden door de kandidaat zelf meegenomen, tenzij de school aan de kandidaten heeft gemeld dat woordenboeken door de school beschikbaar worden gesteld
 - d. Tassen, jassen e.d. mogen niet naar het examenlokaal worden meegenomen.
 - e. Er mogen geen mobiele devices aanwezig zijn in het examenlokaal.
 - f. Het werk wordt gemaakt op de computer. Het kladpapier wordt door de school gewaarmerkt en verstrekt. Kandidaten mogen geen papier meenemen naar het examenlokaal.
 - g. Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende een toets van het examen niet verwijderen uit het examenlokaal.
 - h. Gedurende de eerste helft van de zitting, met een maximum van een uur, is het een kandidaat niet toegestaan uit het examenlokaal te vertrekken. Na het verstrijken van het in de vorige zin genoemde tijdvak mag de kandidaat alleen met toestemming van degenen die toezicht houden uit het examenlokaal vertrekken. Tijdens het examen dient er rust in het lokaal te heersen.
 - i. Het is de kandidaten verboden enig papier dat op het examen betrekking heeft op een andere plaats dan op de hun toegewezen tafel te leggen.
 - j. De kandidaat levert zijn kladpapier in bij de toezichthouder.
 - k. Aan het einde van een zitting blijven de kandidaten zitten totdat de toezichthouder het sein geeft om te vertrekken.
3. De kandidaten ontvangen ruim voor het begin van het centraal examen een lijst met instructies met betrekking tot een correct verloop van het centraal examen.
- a. De kandidaten ontvangen ruim voor de aanvang van het centraal examen een lijst met de tijd en de plaats van het centraal examen.
 - b. Indien de kandidaat na het starten van de digitale toets deze toets zelf afbreekt kan deze toets op een later moment niet meer worden ingehaald. Alleen in bijzondere omstandigheden kan de onderwijsinspectie op verzoek van de school de afgebroken afname ongeldig verklaren en kan de toets alsnog worden ingehaald.
 - c. Indien de afnamecondities van een digitaal examen een adequate beoordeling onmogelijk maken, bijvoorbeeld door technische problemen kan de inspectie op verzoek van de locatiedirecteur besluiten dat het werk wordt beschouwd als niet gemaakt en niet wordt beoordeeld. Alle kandidaten die aan deze afnamesessie deelnamen, hebben dan recht op het opnieuw maken van het betreffende examen.

Vaststelling score schriftelijk centraal examen

- a) De examinerator en de gecommiteerde (examinator van een andere school, belast met het toezicht op het eindexamen) stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.
- b) Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt de locatiedirecteur ingeschakeld. Tevens kan de inspectie besluiten tot aanstelling van een derde corrector, wiens oordeel bindend is.

Artikel 12

1. Als een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling aan de directeur, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem/haar in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen op ten hoogste twee toetsen te voltooien.
2. Als een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de directeur aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie.
4. Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatsexamencommissie het resultaat mee aan de directeur.

Artikel 13

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. Met inachtneming van het eerste lid geldt de aanvullende regel dat het profielwerkstuk (VMBO) en de vakken kunstvakken inclusief CKV, LOB en LO (VMBO) van het gemeenschappelijk deel worden beoordeeld met “voldoende” of “goed”.
3. De examinerator bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt dat getal, als het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer 5 of hoger is, naar boven afgerond.
4. Als in een vak alleen een schoolexamen is gehouden is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Op de eindlijst wordt dit weergegeven in een heel cijfer.

Artikel 14

1. De directeur en de secretaris van het eindexamen van de desbetreffende afdeling van de school stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in artikel 15.
2. De directeur en de secretaris van het eindexamen van de desbetreffende afdeling van de school stellen uit alle eindcijfers van de vakken waarin de kandidaat examen heeft afgelegd een lijst op, zodanig dat de op deze lijst vermelde vakken een eindexamen vormen, als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 25 van het Eindexamenbesluit VWO, HAVO, VMBO.
3. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen betrekken de directeur en de secretarissen van het eindexamen één of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de uitslag (VMBO).

Artikel 15

HAVO/VWO

1. Een kandidaat die eindexamen VWO of HAVO heeft afgelegd, is geslaagd als:
 - a. Het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers tenminste 5,5 is,
 - b. Voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, alle eindcijfers 6 of hoger zijn;
of: er één 5 is en alle overige eindcijfers 6 of hoger zijn;
of: er, met uitzondering van de kernvakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C, één 4 is en voor de overige vakken 6 of hoger is behaald en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6 is behaald
of: er twee 5-en zijn of één 5 en één 4 en alle overige cijfers 6 of hoger en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste een 6 is, met dien verstande als daarbij voor één van de kernvakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer een 5 is behaald dat voor het overige kernvak/de 2 kernvakken als eindcijfer een 6 of hoger is behaald.
 - c. Als geen van de eindcijfers lager is dan 4
 - d. Indien het vak LO is beoordeeld als “voldoende” of “goed.”
2. Bij de uitslagbepaling wordt het gemiddelde van de eindcijfers van tenminste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer (= combinatiecijfer) van één vak:
HAVO: CKV, het profielwerkstuk en maatschappijleer;
VWO Atheneum: CKV, het profielwerkstuk en maatschappijleer.
VWO Gymnasium: het profielwerkstuk en maatschappijleer (conform artikel 50, lid 2 van het eindexamenbesluit VO).

Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,49 wordt een 5.

Een eindcijfer van een 3 of lager op de cijferlijst betekent dat de leerling niet geslaagd is. Dit geldt ook voor de verschillende onderdelen die meewegen in het combinatiecijfer. Voor alle duidelijkheid: als één van de onderdelen van het combinatiecijfer een 3 of lager is, is de leerling niet geslaagd, zelfs als het gemiddelde (oftewel: het combinatiecijfer) 6,0 of hoger is.

3. De directeur bepaalt het eindcijfer als het rekenkundige gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Als de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.

VMBO

4. De kandidaat die eindexamen VMBO heeft afgelegd, is geslaagd als:
 - a. Het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. Voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer een 5 of meer heeft behaald;
 - c. Voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, alle eindcijfers 6 of hoger zijn;
of: er één 5 is en alle overige eindcijfers 6 of hoger zijn;
of: er één 4 is en voor de overige vakken 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger
of: er twee 5-en zijn en alle overige cijfers 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger;

- d. Als geen van de eindcijfers lager is dan 4;
 - e. Met dien verstande dat het eindcijfer van het afdelingsvak, intrasectorale of intersectorale programma in de basisberoepsgerichte-, de kaderberoepsgerichte- en de gemengde leerweg wordt meegerekend als twee eindcijfers.
 - f. Met dien verstande dat het eindcijfer van het profielvak in de basisberoepsgerichte- en de kaderberoepsgerichte leerweg wordt meegerekend als een eindcijfer, al dan niet meegenomen en als zodanig meegewogen in een combinatiecijfer.
 - g. Als het vak LOB, LO en het kunstvak inclusief CKV uit het gemeenschappelijke deel “voldoende” of “goed” is behaald;
 - h. Als in de gemengde of theoretische leerweg voor het profielwerkstuk de kwalificatie “voldoende” of “goed” is behaald.
 - i. In afwijking van lid a, b en e is de kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject (artikel 10b1 van de wet), geslaagd indien hij/zij zowel voor het vak Nederlandse taal als voor het beroepsgerichte programma het eindcijfer 6 of hoger en voor de stage de kwalificatie “voldoende” of “goed” heeft behaald.
5. De directeur bepaalt het eindcijfer als het rekenkundige gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Als de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
 6. Zodra de uitslag volgens het eerste lid is vastgesteld, deelt de directeur deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan ieder kandidaat mede, onder mededeling van het bepaalde in artikel 16 (herkansingsregeling) van dit reglement. De uitslag is definitief als van dit reglement artikel 16, eerste lid geen gebruik wordt gemaakt.
Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige.

Artikel 16

1. Iedere kandidaat heeft voor één vak waarin hij al examen heeft afgelegd, nadat de uitslag is vastgesteld het recht in het tweede tijdvak, of indien artikel 12, tweede lid, van dit reglement van toepassing is in het derde tijdvak, opnieuw dan wel alsnog deel te nemen aan het centraal examen.

In de basisberoepsgerichte- en kaderberoepsgerichte leerweg mogen kandidaten zowel het beroepsgerichte vak als een algemeen vak herkansen. Zij hebben dus recht op twee herkansingen.

In de gemengde leerweg hebben kandidaten recht op een herkansing, dit kan het cspe of een algemeen vak zijn. De herkansing kan bestaan uit het opnieuw afleggen van het gehele cspe of van een of meer onderdelen, conform artikel 51 lid 1 van het Eindexamenbesluit VO. Een gl-kandidaat zal eerst de uitslag moeten afwachten alvorens hij/zij besluit in welk vak hij/zij gaat herkansen.

Bijvoorbeeld:

- a. De kandidaat die is geslaagd mag alsnog proberen voor één examenvak een hoger cijfer te halen (vergroting inlotingskans of nodig voor vervolgstudie).
 - b. De kandidaat die is afgewezen, met of zonder kans op slagen, mag eveneens proberen voor één examenvak een hoger cijfer te halen (vrijstelling op een school voor volwasseneducatie/certificatenregeling - VMBO).
 - c. De kandidaat die alleen kan slagen door het laten vallen van een extra vak, mag herkansen om te proberen alsnog te slagen met dat extra vak.
 - d. Als de kandidaat tijdens het eerste tijdvak één vak door overmacht heeft gemist kan de kandidaat tijdens het tweede tijdvak het eindexamen afmaken en ook alvast aan de herkansing deelnemen.
2. De kandidaat die wil herkansen levert de cijferlijst, bedoeld in artikel 17, op een door de directeur te bepalen dag en tijdstip, in bij laatstgenoemde.
 3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
 4. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld onder toepassing van artikel 15 van dit reglement en aan de kandidaat meegedeeld.

Artikel 17

Diploma, cijferlijst en certificaat vwo-havo-vmbo

1. De mentor reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd in **vwo of havo** een lijst uit waarop zijn vermeld:
 - a. De cijfers voor het schoolexamen;
 - b. De cijfers voor het centraal examen;
 - c. De vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk;
 - d. De beoordeling van het deelvak Lichamelijke Opvoeding;
 - e. De eindcijfers van de examenvakken;
 - f. De uitslag van het examen.
2. De mentor reikt op grond van de definitieve uitslag aan de kandidaat die eindexamen heeft afgelegd in het **vmbo** een lijst uit waarop zijn vermeld:
 - a. De cijfers voor het schoolexamen;
 - b. De cijfers voor het centraal examen;
 - c. De vakken en het onderwerp of titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk;
 - d. De beoordeling van het Kunstvak en het vak Lichamelijke Opvoeding;
 - e. De eindcijfers voor de examenvakken;
 - f. De uitslag van het eindexamen.
3. De mentor reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop het profiel is of de profielen zijn vermeld, waarin de kandidaat examen heeft gedaan. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
4. Als de kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.

5. Als de leerling voldoet aan de voorwaarden voor het judicium 'cum laude' wordt dit op het diploma vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft. Zie voor de voorwaarden voor het judicium 'cum laude' bijlage 2 bij dit examenreglement en artikel 52a van het Eindexamenbesluit VO.
6. De locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 18

1. De lokatiedirecteur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat, die de school verlaat en die voor één of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eindcijfer van zes of meer heeft behaald, een certificaat uit.
2. Het certificaat vermeldt in ieder geval het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer van zes of meer heeft behaald, het voor dat vak of die vakken behaalde eindcijfer, de cijfers, behaald voor het schoolexamen en voor het centraal examen daarin, de soort van school waaraan het examen heeft plaatsgevonden, en ook de datum waarop de uitslag van het examen is vastgesteld.

V ONREGELMATIGHEDEN

Artikel 19

1. Als een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, neemt de directeur maatregelen.
2. Als een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan fraude of plagiaat geldt het volgende:
 - a. Er is sprake van fraude als een leerling probeert op onrechtmatige wijze zichzelf of een ander te bevoordelen.
 - b. Er is sprake van plagiaat als de tekst van een praktische opdracht, een handelingsdeel of een profielwerkstuk voor minimaal 10% bestaat uit tekst die terug te vinden is in openbare bronnen.
 - c. Praktische opdrachten, handelingsdelen en profielwerkstukken worden door de leerling digitaal ingeleverd bij de vakdocent/profielwerkstukbegeleider en worden met behulp van een anti-plagiaat programma (Magister) gescand op plagiaat.
 - d. Wanneer bij het maken van het centraal examen, een schoolexamen, handelingsdeel, praktische opdracht, profielwerkstuk of een ander onderdeel van het examen, een docent of surveillant fraude of plagiaat constateert of vermoedt, deelt hij/zij dit de kandidaat mede en legt hij een en ander schriftelijk vast. De docent neemt, wanneer de fraude tijdens het centraal examen of schoolexamen betreft, het gemaakte werk in beslag en laat de kandidaat vervolgens op een nieuw, blanco papier verder werken. De docent brengt de schoolleiding, zowel mondeling als schriftelijk, z.s.m. op de hoogte. De schoolleiding stelt op haar beurt de examencommissie van de geconstateerde fraude of plagiaat in kennis.
 - e. De kandidaat krijgt de gelegenheid om schriftelijk te reageren.
 - f. Beide schriftelijke verklaringen worden naar de directeur verzonden. Hij bepaalt of er al dan niet sprake is van fraude of plagiaat.
 - g. Indien fraude of plagiaat door de directeur is vastgesteld, wordt de kandidaat daar schriftelijk van op de hoogte gebracht. Ook worden de leden van de examencommissie en de schoolleiding geïnformeerd.
 - h. Alleen de lokatiedirecteur heeft de bevoegdheid, na iedereen gehoord te hebben, een strafmaatregel, als genoemd in artikel 5 van het Eindexamenbesluit, op te leggen.

3. Maatregelen bij onregelmatigheden
 - a. Als een kandidaat zich onttrekt aan (een onderdeel van) het centraal examen of schoolexamen, in strijd heeft gehandeld met het examenreglement, of zich schuldig heeft gemaakt aan bedrog of enige andere onregelmatigheid (bijvoorbeeld spieken, het plegen van plagiaat, het onterecht aanspraak maken op een ontheffing, etc.), kan de locatiedirecteur maatregelen treffen. Onder het zich onttrekken aan wordt mede verstaan het zonder geldige redenen niet aanwezig zijn bij een toets, het niet tijdig inleveren van het (de) voorgeschreven werkstuk(ken), het zich onttrekken aan de werkstukbegeleiding, het niet tijdig inleveren van de boekenlijsten, kortom iedere afwijking van de in de wet of in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vastgestelde regels.
 - b. De maatregelen die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - Het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of centraal examen (conform artikel 3.58 uitvoeringsbesluit WVO 2020);
 - Toetsen die meetellen voor het examendossier dienen te worden ingehaald tijdens het inhaalmoment na toetsweek 3/SE-3;
 - Het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - Het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het al afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
 - Het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de locatiedirecteur aan te wijzen onderdelen. Als het hernieuwd examen betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen.
 - c. Als de onregelmatigheid pas na afloop van het schoolexamen wordt ontdekt, kan de locatiedirecteur het schoolexamen ongeldig verklaren, hetgeen ook ontzegging van deelname aan het centraal examen inhoudt, ofwel bepalen dat het schoolexamen slechts geldig is na een hernieuwd schoolexamen in de door de locatiedirecteur en examinatoren aan te wijzen onderdelen en op de door hen te bepalen wijze.
4. Alvorens een beslissing ingevolge het derde lid wordt genomen, hoort de directeur de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem/haar aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De directeur deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt ook gewezen op het bepaalde in het vijfde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, als deze minderjarig is, alsmede aan de inspectie.
5. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen bezwarencommissie. Van de bezwarencommissie mogen het bestuur en de directie geen deel uitmaken. Het beroep wordt binnen drie dagen, zaterdagen en zon- en feestdagen niet meegerekend, nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de bezwarencommissie ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in, hoort de betrokkenen en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen, onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het derde lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de directeur en aan de inspectie.
6. De beslissing wordt door de voltallige bezwarencommissie genomen, bij meerderheid van stemmen.
7. De Raad van Toezicht van VariO onderwijsgroep benoemt de leden van de bezwarencommissie. Zij mogen geen deel uitmaken van het bevoegd gezag of van de onderwijsinspectie.

8. De bezwarencommissies, zoals die in het schooljaar wordt ingesteld indien nodig, zijn gevestigd in: het Zuyderzee Lyceum, Prof. ter Veenstraat 5 te Emmeloord, Postbus 27, 8300 AA Emmeloord en Riensingel 2, 8531 GH te Lemmer.

VI OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 20

1. Kandidaten met een beperking ²⁾

- a. De locatiedirecteur kan toestaan dat een (tijdelijk) gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de locatiedirecteur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mededeling aan de inspectie.
- b. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de aangepaste wijze van examinering dat:
- I Er een deskundigheidsverklaring is die door een terzake deskundige psycholoog, psychiater, neuroloog of orthopedagoog is opgesteld ³⁾,
 - II De aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets met ten hoogste 30 minuten, en
 - III Een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a. genoemde deskundigheidsverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel als de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in de deskundigheidsverklaring.
- c. Van elke afwijking wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

2. Onvoldoende beheersing Nederlandse taal

- a. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften in het Examenbesluit ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is.

De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:

- Het vak Nederlandse taal- en letterkunde.
 - Enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
- b. De onder a bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbende op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het gebruik van een woordenboek in de moedertaal van de leerling.
- c. Van elke afwijking wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

²⁾ Zie voor een uitgebreide toelichting de brochure van de CvTE: 'kandidaten met een beperking' (www.examenblad.nl).

³⁾ De ter zake deskundige psycholoog, psychiater, neuroloog of orthopedagoog beoordeelt, zo nodig op grond van een verklaring van een (andere) medisch specialist, of er sprake is van een niet waarneembare handicap en welke aanpassing tijdens het examen geëigend is om deze handicap, binnen de mogelijkheden die de school heeft, te compenseren.

3. Langdurige ziekte en overmacht ten gevolge van bijzondere omstandigheden in het laatste leerjaar.

Het bevoegd gezag kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen over twee opeenvolgende schooljaren wordt afgelegd (gespreid examen).

4. Vervroegd afleggen centraal examen

Een kandidaat die op grond van artikel 37a van het Eindexamenbesluit VO voornemens is centraal examen in één of meerdere vakken, niet zijnde alle vakken in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar wil afleggen legt dit voornemen voorafgaand aan het schooljaar waarin de kandidaat het vervroegd centraal examen wil afleggen aan de examencommissie voor. De examencommissie verleent medewerking aan dit voornemen als de betreffende vakdocent van de leerling over het voornemen van de kandidaat positief adviseert en de afronding van het schoolexamen voorafgaand aan het vervroegd afleggen van het centraal examen organisatorisch mogelijk is. **Let op: het behaalde cijfer is definitief** en valt onder de normale herkansingsmogelijkheid (slechts één herkansing van alle centraal schriftelijk examenvakken)!

5. Onvoorziene gevallen

In alle gevallen waarin het Examenreglement niet voorziet beslist de locatiedirecteur, gehoord de examensecretaris en belanghebbende(n).

6. Faciliteiten voor kandidaten met een beperking voor centraal examen

De zorgplicht van de school

De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht de school om binnen redelijke grenzen belemmeringen weg te nemen die de leerling met een handicap of chronische ziekte door zijn beperking ondervindt in onderwijs, toetsing en examinering.

Bij onderwijs en schoolexamens weegt de school af op welke wijze – met inachtneming van de doelen van het onderwijs en het examen – de belemmeringen zo veel mogelijk kunnen worden weggenomen.

Het centraal examen (CSE)

Uitgangspunt voor de aanvraagregeling bijzondere faciliteiten ex artikel 29, lid 4 Examenreglement zijn de wettelijke regelingen m.b.t. het centraal schriftelijk examen.

Het College voor Toetsen en Examens (het CVTE) geeft in de “Regeling rooster en toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens vwo, havo en vmbo” een nadere uitwerking aan artikel 55 voor de centrale examens.

In de jaarlijks te publiceren CVTE-brochure “Kandidaten met een beperking centrale examens VO 2023” wordt de algemene regel van artikel 55 (aanpassing wijze van examinering) voor de centrale examens geconcretiseerd in een aanbod van aangepaste examens, een beschrijving van toegestane extra hulpmiddelen, de voorwaarden en procedures bij toepassing hiervan, en de te volgen route als in het aanbod geen adequate oplossing wordt gevonden.

Bij het centraal examen wordt bijvoorbeeld standaard voor op school aangemelde dyslectische leerlingen verlenging van examentijd aangevraagd. De leerling krijgt maximaal een half uur extra tijd per toets. Na toestemming door de locatiedirecteur kunnen dyslectische leerlingen gebruik maken van hulpmiddelen. Een verklaring van een erkende deskundige dient voor de betreffende leerling onderbouwd aan te geven waaruit extra hulpmiddelen en faciliteiten dienen te bestaan. Voorbeelden van mogelijk toegestane hulpmiddelen zijn onder andere een laptop, een leeslineaal en voorlees software zoals bijv. Daisy (of een ander software-programma dat tekst omzet naar spraak). Iedere

dyslectische leerling moet, ook als de leerling al gebruik maakt van hulpmiddelen, voor 1 november 2022 van het examenjaar kenbaar maken aan de examensecretaris van de school dat inzet van hulpmiddelen bij het centraal examen gewenst is. Aanvragen die later worden ingediend, kunnen enkel bij hoge uitzondering in behandeling worden genomen. Bijvoorbeeld indien het verslag en/of de benodigde verklaring van een extern deskundige nog niet binnen is, maar er wel reeds een afspraak is gemaakt met het zorgteam. Ook in deze situaties neemt uiteindelijk de lokatiedirecteur het besluit.

a. Het schoolexamen en voortgangstoetsen.

Ook bij het schoolexamen en voortgangstoetsen kunnen dyslectische leerlingen gebruik maken van faciliteiten zoals onderstaand is beschreven.

Bij toetsen die schriftelijk worden afgenomen:

De faciliteiten die de school biedt staan grotendeels gelijk aan de faciliteiten waarvan op grond van de wettelijke regelingen bij het Centraal Schriftelijk Examen door de leerling gebruik gemaakt mag worden:

- a.** Tijdsverlenging bij toetsen: 20% van de vastgestelde toetstijd .
Toetsen hebben een puntgrootte 12 en lettertype Arial ofwel Verdana. Ingaande onderhavig protocol geldt dit voor alle toetsen en voor alle leerlingen en er is daarmee geen uitzondering meer voor leerlingen met dyslexie. Iedere leerling krijgt dus conform de wettelijke regelingen bij het CSE bij elke toets hetzelfde toetspapier. Indien lettertype Arial ofwel Verdana in redelijkheid niet mogelijk blijkt, dan zal een zoveel als mogelijk alternatief worden geboden in overleg met de lokatiedirecteur en voor de toetsen die (nog) niet in Arial ofwel Verdana 12 zijn, wordt in overleg met de betreffende dyslectische leerling een oplossing gezocht.
- b.** Aangepaste beoordeling van spelfouten in het geval er specifiek op spelling wordt getoetst.
Spelfouten tellen in het CSE in beperkte mate wel mee.
- c.** Gebruikmaking van hulpmiddelen voor dyslectische leerlingen voor zover die ook bij het CSE onder voorwaarden worden toegestaan. Voorbeelden zijn: een laptop met voorlees software zoals bijv. Daisy. De leerling kan hiervoor terecht bij de afdeling support.
De noodzaak van het gebruik van het extra hulpmiddel moet worden ondersteund door een verklaring van een erkende deskundige.

Bij toetsen die digitaal worden afgenomen:

De faciliteiten die de school biedt staan gelijk aan de faciliteiten waarvan op grond van de wettelijke regelingen bij het Centraal Schriftelijk Examen (CSE) door de leerling gebruik gemaakt mag worden.

1. Tijdsverlenging bij toetsen: 20% van de vastgestelde toetstijd.
2. Indien uit een verklaring van een erkende deskundige blijkt dat de leerling door een zeer ernstige beperking, mede gekoppeld aan dyslexie, niet goed kan omgaan met het toetsen per computer, dan zal in overleg met de lokatiedirecteur naar een passende oplossing worden gezocht.

In het algemeen zal er dan sprake zijn van meer beperkingen dan alleen dyslexie. Het streven zal in dit geval zijn zoveel als mogelijk digitaal te toetsen doch met gebruik van ondersteunende hulpmiddelen of aanpassingen.

b. Informatie over de faciliteiten voor leerlingen met een (leer)beperking.

Regeling(en) rond het Centraal School Examen en School Examen

De meeste leerlingen op onze school kunnen prima uit de voeten met ons lesprogramma maar er zijn ook leerlingen die door een handicap, ziekte of leerprobleem gebaat zijn bij een extra faciliteit. Uitgangspunt van de school is de regel dat wat wij mogen toestaan bij het examen ook toepassen in de les. Het is namelijk erg vervelend als een leerling hoort dat een bepaald hulpmiddel of faciliteit niet mag worden gebruikt bij het examen.

Als onderlegger voor dit stuk gebruikt de school:

- Art. 55 van het Eindexamenbesluit VWO-HAVO-VMBO (art. 33 van het Staatsexamenbesluit);
- Paragraaf 1.3 van de Septembermededeling (van DUO/CFI);
- De CVTE-regeling: ‘Kandidaten met een beperking Centrale examens VO 2023 die nader ingaat op de voorzieningen.

c. Beschikbare voorzieningen op een rijtje.

	Faciliteit	Bijzonderheden
Dyslexie	<p>Extra tijd</p> <p>Per examen 30 minuten en per school toets 20% van de vastgestelde toetstijd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van spraaksynthese (bv. sprint plus of kurzweil). • Gebruik van daisyspeler of daisysoftware. 	<p>Verklaring van een geregistreerd Orthopedagoog/psycholoog noodzakelijk.</p> <p>Er wordt gebruik gemaakt van een door school aangeleverde laptop.</p>
Auditieve beperking	<p>Extra tijd</p> <p>Per examen 30 minuten en per school toets 20% van de vastgestelde toetstijd.</p>	
Visuele beperking	<p>Extra tijd</p> <p>Per examen 30 minuten en per school toets 20% van de vastgestelde toetstijd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Examen in braille. • Examen als digitaal bestand geschikt voor brailleleesregel. • Examen als digitaal bestand geschikt voor spraaksynthese. • Examen met grotere letter of andere achtergrondkleur. • Gesproken versie van het examen (daisy). 	
Dyscalculie of ernstige rekenproblemen	<p>Extra tijd</p> <p>Per examen 30 minuten en per school toets 20% van de vastgestelde toetstijd. Het betreft hier alleen toetsen waarin getoetst wordt op rekervaardigheid.)</p>	<p>Verklaring van een geregistreerd Orthopedagoog/psycholoog noodzakelijk.</p>
Fysieke beperking en praktische examens	<p>Extra tijd en indien noodzakelijk hulp bij uitvoering van het examen</p>	

<p>Diabetes</p>	<p>Extra tijd (per examen 30 min. Per school toets van 1 lesuur: afhankelijk van of de leerling vlak voor of tijdens examen/toets een zogenaamde hypo/hyper heeft)</p>	<p>Het is raadzaam dat de school op de hoogte is dat de leerling diabetes heeft. Ouders kunnen dat aangeven bij de administratie van de school.</p>
<p>Zieke kandidaat</p>	<p>Gespreid examen over 2 jaar. Gespreid examen over 1^e, 2^e en 3^e tijdvak.</p>	
<p>Kleurenblind</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er mag om verduidelijking van de kleur worden gevraagd bij Aardrijkskunde (havo/vwo) en beeldende vakken. 	
<p>Overige beperking</p> <p>AD(H)D, ASS, leerstoornis</p>	<p>Extra tijd</p> <p>Per examen 30 minuten en per school toets 20% van de vastgestelde toetstijd.</p>	<p>Verklaring van een geregistreerd Orthopedagoog/psycholoog noodzakelijk.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Voor alle bovenstaande beperkingen 	<p>Laptop voor tekstverwerking</p>	<p>Door school aangeleverde laptop.</p>

Artikel 21

Overstappen

1. Onderstaande regeling geldt alleen voor overstappers van klas 3 en 4 kb naar 4 bb en voor havo 3 naar vmbo 4, overstappers van vwo 4 naar havo 5, overstappers van vwo 5 naar havo 5, overstappers van vwo 6 naar havo 5 en overstappers van vwo 4 naar havo 4:
Deze overstappen vragen vrijwel altijd om maatwerk. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de vaksectie, die een overstapprogramma's ter goedkeuring voorlegt aan de schoolleiding. De vaksectie bepaalt i.o.m. de schoolleiding of een kandidaat zaken moet inhalen of niet. Als er inhoudelijke overeenkomst is, kan een cijfer ook worden omgezet.
2. Onderstaande regeling geldt alleen voor overstappers van havo 5 naar vwo 5:
Deze overstap vraagt vrijwel altijd om maatwerk. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de vaksectie, die een overstapprogramma ter goedkeuring voorlegt aan de schoolleiding. De vaksectie bepaalt i.o.m. de schoolleiding of een kandidaat zaken moet inhalen of niet. Als er inhoudelijke overeenkomst is, kan een cijfer ook worden omgezet. De kandidaat die doorstroomt van havo 5 naar vwo 5 heeft vrijstelling voor het vak maatschappijleer. Dit betekent dus dat de kandidaat wel CKV en LO moet volgen en ook het profielwerkstuk op vwo moet maken. M.b.t. het profielwerkstuk geldt het volgende. Bij een 7.0 of hoger moet er een aanvulling gemaakt worden i.o.m. de begeleider. Bij een resultaat lager dan een 7,0 moet het profielwerkstuk altijd opnieuw gemaakt worden.

Tussentijdse overstap naar een andere VO-school

3. Op verzoek van de kandidaat die zich als leerling laat uitschrijven bij het Zuiderzee Lyceum verstrekt de locatiedirecteur ten behoeve van de school waar de leerling zich vervolgens als leerling laat inschrijven een gewaarmerkt overzicht van de resultaten van de op grond van het Programma van Toetsing en Afsluiting van het Zuiderzee Lyceum gemaakte toetsen.

Tussentijdse overstap van een andere VO-school naar het Zuiderzee Lyceum

4. Indien een leerling zich in de loop van het voorlaatste of laatste examenjaar laat inschrijven als leerling van het Zuiderzee Lyceum en toegelaten wil worden als examenkandidaat, houdt de locatiedirecteur bij de inpassing van de kandidaat in het examenprogramma van het Zuiderzee Lyceum zoveel mogelijk rekening met de resultaten van de toetsen die de leerling bij de voorafgaande school heeft afgelegd in het kader van het aldaar geldende Programma van Toetsing en Afsluiting, mits de leerling toestemming geeft om deze resultaten bij de voorafgaande school op te vragen en de school deze verstrekt.

Artikel 22

Doubleren

1. Met inachtneming van de mogelijke vrijstellingen genoemd in lid 3, 4 en 5, dient iedere doublant al zijn lessen te volgen en voor al zijn vakken alle toetsen en opdrachten te maken. Dat geldt dus ook voor de vakken CKV, maatschappijleer en LO. In de examenklassen geldt dat naast LO ook voor het profielwerkstuk. In bepaalde uitzonderlijke gevallen kan de verantwoordelijk schoolleider kandidaten vrijstellen van deze verplichting. Zo'n geval kan zijn dat er dermate hoge cijfers gehaald zijn voor de combinatiecijfer vakken dat (een deel van) deze vakken als afgerond kunnen worden beschouwd. Daarvoor moet het combinatiecijfer minimaal een 7 zijn.
2. Ten aanzien van het vak rekenen en de rekentoets volgt het Zuyderzee Lyceum de landelijke wet- en regelgeving.
Indien leerlingen vmbo 4 en havo 5 (CM-profiel zonder wiskunde) examen rekenen hebben gedaan kunnen zij, bij doubleren, een vrijstelling krijgen.
3. Indien een kandidaat doubleert, dan worden alle toetsen van het desbetreffende leerjaar gemaakt. De eerder behaalde resultaten vervallen, met uitzondering wat genoemd is in lid 1.
4. De met een voldoende afgesloten praktische opdrachten en naar behoren afgesloten handelingsdelen hoeven niet altijd opnieuw gemaakt te worden. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de vaksectie i.o.m. de schoolleiding. De kandidaat heeft wel het recht om de praktische opdrachten en handelingsdelen opnieuw te maken.
5. Voor LO in de examenklassen geldt dat het volgen van sport-oriëntatie (handelingsdeel) verplicht is.

Artikel 23

Bewaren en inzien van examenwerk

1. Het werk en de lijsten van het Centraal Examen worden, onder verantwoordelijkheid van de vestigingsdirectie, bewaard tot 1 januari van het daaropvolgende kalenderjaar.
2. Het werk en de lijsten van het Schoolexamen worden, onder verantwoordelijkheid van de directeur, bewaard tot 1 januari van het daaropvolgende kalenderjaar.
3. Het schriftelijk werk van het Schoolexamen en het Centraal Examen kan met toestemming van de schoolleiding door de kandidaat worden ingezien. Daarbij is de betrokken docent of diens aangewezen vervanger aanwezig. Het examenwerk mag niet worden gekopieerd.
4. Voor het eventueel maken van bezwaar tegen de beoordeling van toetsen, praktische opdrachten en/of handelingsdelen is het noodzakelijk dat het gemaakte werk door de examinerator bewaard wordt tot na het bekendmaken van de examenuitslag.
5. Per periode wordt aan de kandidaten in Magister een overzicht beschikbaar gesteld van alle behaalde resultaten. Als een kandidaat (bij minderjarigheid één van de ouders/verzorgers) bezwaar heeft tegen een cijfer, moet dit binnen een week nadat de resultaten bekendgemaakt zijn, kenbaar worden gemaakt bij de schoolleiding. Daarna is geen beroep meer mogelijk.

Artikel 24

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem/haar tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 25

1. Dit reglement kan worden aangehaald als: Examenreglement Zuiderzee Lyceum.
2. Het reglement wordt, samen met het Programma van Toetsing en Afsluiting, door de bestuurder of de daartoe gemandateerde functionaris voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en ter inzage gelegd voor de kandidaten.
3. De uitvoering van de bevoegdheden, welke ingevolge dit reglement en het Eindexamenbesluit VWO, HAVO, VMBO, met uitzondering van het eerste lid van artikel 31 van genoemd besluit, toekomen aan het bevoegd gezag, wordt opgedragen aan de directeur onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Emmeloord, augustus 2023,

Namens het bestuur van VariO Onderwijsgroep,
Dhr. Hans Wildeboer, voorzitter College van Bestuur.

Bijlage 1: regels m.b.t. inzage in digitaal gemaakte examens

2. De inzage verloopt via de examensecretaris. De wijze waarop de examensecretaris de inzage met behulp van Facet kan organiseren is beschreven in de handleiding voor de afnameplanner/examensecretaris.
3. De inzage is eenmalig en vindt plaats na de vaststelling van de uitslag.
4. De inzage vindt plaats onder toezicht van de locatiedirecteur (of de examensecretaris of een ander lid van de schoolleiding), die daarbij de richtlijnen omtrent de geheimhouding in acht neemt.
5. Tijdens de inzage ziet de kandidaat zowel de vragen, zijn antwoorden, de toegekende score als het correctievoorschrift.
6. Als een kandidaat de juistheid van de toegekende score betwist, mag de medewerker die toezicht houdt het nummer van de desbetreffende vraag en het antwoord van de kandidaat op die vraag noteren.
7. De kandidaat zelf mag tijdens de inzage geen aantekeningen maken.
8. Als de toezichthoudend functionaris de kandidaat niet kan overtuigen van de juistheid van de toegekende score, legt hij de mening van de kandidaat voor aan de corrector en aan de locatiedirecteur (of de examensecretaris of een ander lid van de schoolleiding).
9. Met inachtneming van de regels onder 1 tot en met 7 kan per kandidaat inzage worden verleend in de toegekende score. Inzage in de omzetting van de score in een cijfer kan plaatsvinden door de kandidaat te wijzen op de informatie die het CvTE daarover verstrekt.

Bijlage 2: voorwaarden voor het *judicium cum laude*

Vwo

Voor vwo moet gemiddeld voor de grote vakken in het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste cijfer uit het vrije deel samen minimaal 8,0 zijn behaald. Bij 7,99 gemiddeld is er geen sprake van *cum laude*. Bovendien mag geen eindcijfer lager zijn dan een 7. Voor deze bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 6 voor een extra vak vormt geen probleem voor *cum laude*. Het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 7, maar hier geldt dat het cijfer voor de samenstellende onderdelen wel lager mag zijn dan 7. Een 9 voor maatschappijleer, een 5 voor ANW en een 7 voor het profielwerkstuk levert gemiddeld een 7 op. Door de 5 voor ANW wordt de *cum laude*-vermelding niet getorpedeerd.

Zie voor de tekst van de regeling: [Artikel 52a lid 1 Eindexamenbesluit VO](#)

Havo

Voor havo moet het gemiddelde van de grote vakken in het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste cijfer in het vrije deel samen minimaal 8,0 zijn. Geen eindcijfer mag lager zijn dan een 6. Voor deze bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 5 voor een extra vak vormt geen probleem voor *cum laude*. Het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 6, maar de samenstellende onderdelen mogen wel lager zijn dan 6. Een 9 voor maatschappijleer, een 5 voor ANW en een 7 voor het profielwerkstuk levert gemiddeld een 7 op. Door de 5 voor ANW wordt de *cum laude* vermelding niet getorpedeerd.

Zie voor de tekst van de regeling: [Artikel 52a lid 2 Eindexamenbesluit VO](#)

Vmbo-tl

Voor vmbo komt het neer op gemiddeld minimaal 8,0 voor de cijfers in het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste cijfer uit het vrije deel samen. Ook mag geen cijfer lager zijn dan 6. Voor deze bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 5 voor een extra vak vormt geen probleem voor *cum laude*.

Zie voor de tekst van de regeling: [Artikel 52a lid 3 Eindexamenbesluit VO](#)

Vmbo-gl

Voor vmbo-gl komt het neer op gemiddeld 8,0 voor de cijfers in het gemeenschappelijk deel, de cijfers voor de algemene vakken in het profieldeel en het cijfer voor het algemene vak in het vrije deel of het combinatiecijfer samen. Geen eindcijfer mag lager zijn dan 6. Voor deze bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 5 voor een extra vak vormt geen probleem voor *cum laude*. Voor het combinatiecijfer geldt dat de samenstellende onderdelen (beroepsgericht profielvak, beroepsgerichte keuzevakken) ieder wel lager mogen zijn dan 6 mits het combinatiecijfer zelf minimaal 6 is.

Zie voor de tekst van de regeling: [Artikel 52a lid 5 Eindexamenbesluit VO](#)

Vmbo-kb/bb

De kandidaat is *cum laude* geslaagd op het VMBO kb/bb als het gemiddelde van de eindcijfers onafgerond een 8,0 of hoger is. Hierbij is de eis dat er geen eindcijfer lager mag zijn dan een 6 en geen enkel vak dat meetelt met de uitslag de kwalificatie "onvoldoende" mag zijn. De vakken die meetellen in de berekening van het gemiddelde (de 8,0-eis) zijn:

- De twee algemene vakken uit het profieldeel;
- Het profielvak;
- Het combinatiecijfer (gemiddelde eindcijfer van de beroepsgerichte keuzevakken).

Vermelding van profiel op cum laude diploma

Als een kandidaat voor meer profielen geslaagd is, mag op het diploma waarop cum laude vermeld staat alleen het profiel/de profielen vermeld worden, waarvoor de kandidaat ook daadwerkelijk cum laude geslaagd is. De kandidaat ontvangt zowel op havo/vwo als op vmbo wel voor het andere profiel c.q. de andere profielen waarvoor hij ook geslaagd is een aparte cijferlijst. Omdat ook op de cijferlijst de uitslag vermeld wordt, kan de leerling hiermee altijd aantonen dat hij ook voor het andere profiel c.q. de andere profielen geslaagd is.

Uiteraard kan de kandidaat ook afzien van de cum laude vermelding en een diploma ontvangen, waarop wel alle profielen waarvoor hij geslaagd is vermeld staan.